

"DOBRI ČASI" ZA DELAVCE V AMERIKI PRIČELI IZGINJATI.

Brezposelnost je prišla rasti v Chicagu in drugih industrijskih mestih.

DELAVCI NA FARMAH PRIHAJAJO V MESTA.

Poročila iz mnogih industrijskih krajev dokazujejo, da je prišla zopet rasti armada brezposelnih delavcev. V Chicagu je danes več delavcev brez dela kakor pa dela na razpolago.

Znane delavske posredovalnice v Canal Streetu, ki so običajni "barometer za delo", dokazujejo, da je vedno več delavcev brez dela. Delavci še vedno prihajajo v v Chicagu iz raznih krajev, zlasti pa iz Wisconsinu, Michiganu, Minnesota in Iowe, kjer je bilo letos celo na farmah končano prejšnje leto. Mnogi farmarji so tudi najeli manj delavcev vsled visoke mezd; rajši so sami napeli svoje hrbte in združili delovne sile petih ali šestih farm in se potem vrstili od farme do farme.

Mnogo brezposelnih delavcev prihaja tudi iz industrijskih središč v Indiani in Ohiju. Akron, O., središče industrije kavčuka, ima po uradnih poročilih delavskega departmenta 8000 delavcev brez dela in del te armade je prišel v Chicagu. Vse torej kaže, da bo to jesen veliko brezposelnih v Chicagu.

Industrijski položaj po deželi je bil v juniju približno neizpremenjen. Železarske in jeklarne tovarne so nekoliko nazadovale v delom; tovarne za izdelovanje poljedeljskih strojev so tudi na slabšem položaju. Nekateri farmarji letos slabi odjemali radi nizkih cen njihovih pridelkov.

Položaj v avgustu je do zdaj ravno tak. Razlika je v mestni industriji in v krojaških tovarnah, kjer so se pomnožile delovne moči. Med štirinajstimi glavnimi industrijami je devet takih, ki poročajo o naraščanju zaposlenosti. Sedemindeset industrijskih mest je imelo 1. avgusta več dela kakor 1. julija, 27 mest je pa imelo manj dela in več brezposlecev.

Položaj po nekaterih državah je sledeči:

Illinois je stalen. Brez malega vse tovarne in livarne obratujejo. — Indiana je na slabšem. Industrije slabe obratujejo. — Michigan ima "sezonsko krizo" posebno v avtomobilski industriji, toda brezposelnost ni posebno velika. — Wisconsin je v splošnem dober. — Ohio ima krizo v industriji kavčuka, toda delavci odhajajo v druga mesta. Cleveland in Cincinnati imata več delavcev kakor dela.

VODITELJI SILIJO COOLIDGE NA ROMANJE PO SREDNEM ZAPADU.

Washington, D. C. — Osební in politični prijatelji predsednika Coolidgea prišljajo na tega, naj gre iz Washingtona ter se pokloži ljudem. Tako je bila obveščena sredi zadnjega tedna ameriška javnost.

Predsednik ne nasprotuje tej misli, in zato se prav lahko zgodi, da ga bomo videli v zgodnji jeseni romati po osrednji severni deželi.

Nekateri njegovi svetovalci menijo, da pojde Coolidge do Iowe, dočim mu je bilo od gotove strani namignjeno, da bi bilo dobro, če bi prepotoval in obiskal Wisconsin, Minnesota, Michigan in druge države ob jezerih, ki jih je mislil obiskati njegov prednik Harding na povratku iz Alaske.

KAJ PRAMI BENSON O FORDU.

New York, N. Y. — Zatrđitev, da bo kmalu nova svetovna vojna, in da se je bodo Združene države vdeležile že kar izpočetka, je izrekel Henry Ford v mesecu septembru 1922, kakor je to čitali v življenjepisu detroitkega tovarnarja, ki ga je spisal bivši socialistični kandidat Allan L. Benson.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

"Dobri časi" za delavce so menda že na zatonu. Brezposelnost raste v Chicagu.

Velik požar uničuje oljne vrelce v okolici San Pedra v Kaliforniji.

Delavska kampanja za jesenske volitve sodnikov v Chicagu je odprta.

Čikaška sirotilišna šola je pravi pekel za učence.

Evropa.

Krvavi nemiri v Nemčiji še trajajo.

Plaško notranjega posojila nove nemške vlade.

Francija ponovno baranta z vojnimi dolgi.

FRANCIJA ZNIŽA ODŠKODNINO.

Po vesteh iz Pariza, ki so še spekulativne, se je Poincaré odločil za kompromis.

Pariz, 18. avg. — Iz gotovih virov se poroča, da se je Poincaré odločil za kompromis v odškodninski krizi. V svojem odgovoru na angleški ultimát je baje sugeriral, da je francoska vlada pripravljena pristati na znižanje odškodnine od minimuma 15,640,000,000 (\$3,910,000,000) do maksimuma 42,640,000,000 zlatih mark (\$10,660,000,000) pod pogojem, če Velika Britanija in Združene države ertajo vojne dolge Franciji. Za koliko bo znižan dolg, za toliko Francija zniža vsoto odškodnine na račun svojega deleža.

S tem predlogom namerava Poincaré prisiliti Anglijo in Ameriko, da se izrečeta enkrat za vselej, dali zahtevata zadnji dolar posojila od Francije ali ji hočeta kaj odstopiti.

Na drugi strani je Poincaré popolnoma prezrl francoske vazalne države, kot so Poljska, Rumunija, Jugoslavija itd., ki tudi čakajo na svoje deleže reparacije od Nemčije. Te države sploh izgube vsako odškodnino, ako bo sprejel Poincaréjev načrt, izvenemli če morejo pregovoriti Anglijo, da zniža svoj delež in deli z njimi svojih 22 odstotkov celokupne vsote. Razume se, da bo ta korak izval ostre proteste od Italije, Japonske, Poljske in male entente.

London, 18. avg. — Angleški oficielni krogi so zelo pesimistični z ozirom na izid diplomatskega konflikta s Francijo. Frankofilski listi, kot je "Daily Mail", plašijo angleško javnost z vojno s Francijo. Omenjeni list piše, da mora Anglija takoj uvesti obvezno vojaško službo in povečati svoje zrakoplovno brodogrje, ki niti malo ne dosega francoske zračne sile.

RAZOROŽITVENA POGODBA STOPILA V PETEK ZVEČER V VELJAVO.

Washington, D. C. — Glavne konvencije washingtonske razorožitvene pogodbe so stopile zadnji petek v veljavo, ko so bile izmenjane končne odobritve v diplomatskih dvorani državnega departmenta. To pomeni, da je Francija, ki se je dolgo časa z vsemi štirimi upirala takšni pogodbi, naposled vendarle odobrila tozadevne dogovore, in da so bili uradni dokumenti že pripravljeni za izmenj.

Že več mesecev so bile odobritve vseh drugih držav v poslaništvih v Washingtonu. Vsi so čakali samo še na francosko odobritev.

Apel francoskih komunistov.

Pariz, 18. avg. — Komunistična sekcija kovinskih in železničarskih unijs je izdala apel na francoske delavce, naj ne dopustijo, da bi francoske čete v Poruhrju pomagale nemškim kapitalistom v boju z nemškimi proletarijatom, ako pride do splošne revolucije v Nemčiji. Apel je dosegel vse francoske delavske organizacije.

SOCIALISTI HOČEJO POSEČI V VOLITVE OKRAJNJIH SODNIKOV.

Voditelji socialistične stranke si prizadevajo zediniti vse industrijske vodilce proti koaliciji starih strank.

PRVI STREL DELAVSKE KAMPANJE BO SPROŠEN V RIVERVIEW PARKU 2. SEPTEMBRA.

Chicago, Ill. — Socialistična stranka bo posegla v volilno borbo ter izkušala spraviti na noge vse industrijske delavce v mestu proti nameravani koaliciji za izvolitev trindvajsetih sodnikov v okraju Cook. To bo nam voliti v mesecu novembru.

V pripravljanju za kampanjo so strankini organizatorji obvestili državnega tajnika Emmersona, da bo imela stranka dne 2. septembra sestanek, na katerem hoče sestaviti volilno listo za svojo organizacijo.

"Demokratje in republikanci so za koalicio," pravijo socialistični vodje v svoji tozadevni izjavi. "In če se to uresniči, je treba dovedati delavstvu, da ni bistvene razlike med starima strankama, kakor so to še vedno poudarjali socialisti."

Prvi strel bo sprožen za delavsko kampanjo v Riverview Parku v nedeljo dne 2. septembra, ko bodo praznovali Delavsko nedeljo. Ob tej priliki bo imel govor delavski voditelj Eugene V. Debs.

V rzevi s pripravami za Debovo demonstracijo je stranka imenovala odsek iz petih članov; ti imajo konferirati z čikaškimi sodelavci kmetiško-delavske stranke o tem, ali bi se ne dalo ustvariti sedenjenja obeh sil za volilno kampanjo okrajnih sodnikov.

Prišatli obeh starih strank niso posebno razburjeni radi tega, da se namerava tudi delavska stranka vdeležiti tistih volitev z lastno volilno listo.

Delavska organizacija bi mogla škodovati le v slučaju, če bi imeli stari stranki vsaka svojo volilno listo, pravijo demokrati in republikanski voditelji.

Če bi bilo temu tako, potem bi bili delavci odločilna volilna sila, ki bi lahko porazila gotove sodniške kandidate na obeh volilnih listah.

Philip J. Finnegan je dobil pravico sedeti na magistratnem sodišču porazivši Morris Ellerjevga sina Emanuela, ki je bil poprej eden Thompsonovih voditeljev, a je potem predsedal ter se pridružil Brundage-McCormickovi organizaciji.

Preštete glasovnice dokazujejo, da je bil Finnegan izvoljen z večino 1,431 glasov.

Koliko so vredni človeški udje.

Skoro vsaka država ima svoje cene za prste, roke itd.

New York, N. Y. — (Federated Press.) — Vrednost človeških udov se ceni v vsaki državi drugače, kakor poroča odbor Narodne industrijske konference, delodajalske organizacije. Kolikor edškodninskih zakonov je, toliko je vrednosti in teh je do danes 42.

Palec na roki je na primer vreden \$225 v Wyomingu, \$600 v Oregonu, dočim dobi delavec v New Yorku in Alabami 60 tednov postavne kompenzacije, če izgubi palec. Delavčeva roka se ceni \$1000 v Wyomingu, \$1600 v Washingtonu, \$1900 v Oregonu in 224 tednov podpore v New Yorku. V Coloradu je vredna le 104 tedne podpore.

Velika razlika med državami je tudi v odškodnini za izgubo vida, dočim se mnoge države kregajo, če je ta ali ona telesna nezgoda sploh telesna poškodba. Državi Pennsylvania in Connecticut na primer plačujeta smrtnino za solnčarico, medtem ko zakon v New Yorku določa, da smrt vsled vročine ni nezgoda in ne plača se nobene smrtnine.

NEVERJETNE GROZOTE NA ČIKAŠKI UBOŽNI ŠOLI RAZKRITE.

Kruto postopanje s siromašnimi dečki presega celo tiste grozovitosti, ki jih je opisal angleški pisatelj Dickens v svoji povesti "Oliver Twist".

SGODBA O STRAHOVITEM PRETEPANJU TAKO STRAŠNA, DA SO MORALE ŽENKE IZ SODNE DVORANE.

Chicago, Ill. — Ko je zadel Charles Dickens s svojo povestjo "Oliver Twist" Anglijo v srec, je v prerokem duhu pisal zgodbo čikaške ubožne šole, na kateri so malo razposajene dečke, ki komaj vedo, kaj delajo, pretepali, zelo slabo hranili, postili in poniževali na nepopisne načine, in to pa vse v imenu "očetovske skrbi" pod nadzorstvom javnih uradnikov.

Šelo v petek, ko je prišla cela vrsta novih dokazov na dan, je bila dovršena patetična paralela, ki očituje čikaški šolski zavod vsaj dovedno bolj prosvitljenem in človekoljubnem stoletju od Dickensove dobe, za slabši kraj, kakor je bil on, kjer je hinavski "Mr. Bumble" s svojo postarno in pohotno ljubijo tako postopal, da je bilo otrokom življenje nesnočno.

Anglija je zahtevala maščevanje, ko je Dickens dopisal svoje žalne poglavje, in vendar ni pisatelj povedal vsaj približno tako grozne zgodbe, kakor je povest o čikaškem Jimmieju Wrightu, ki se je moral obesiti, če se je hotel iznebiti "ljubekrnivosti in prijaznosti" svojih "nadomestnih starišev".

Mučilnica, v kateri je bil "Oliver Twist", je mogla obstojati le toliko časa, dokler je ni postavil znameniti angleški pisatelj Dickens v pravo luč.

Ko so ljudje izvedeli o tistih mukah in krutostih, so nemudoma započeli akcijo. Čikažanje bodo tudi vedeli, ko bodo čitali, kaj vse so gojenski ubožne čikaške šole izpovedali v petek.

Cel dan je sodni načelnik McKinley poslušal zgodbe, ki so jih pripovedovali gojenci tozadevnega zavoda, in ki so v dno srca pretresle poslušalstvo v nabito polni sodni dvorani.

Izpovedbe nekaterih dečkov so bile tako poniževalne in grde, da so morale vse ženske iz sodne dvorane, preden je sodnik dovolil dečkom, da so jih povedali.

Deček za dečkom je bil pozvan na dober za pričo, da je po doprinese povedal, kar je vedel. To so bile zgodbe, kako je šolski učitelj strašno pretepal dečke radi prestopov, kakor je na primer pomazanje namignega prta, govorjenje brez dovoljenja, otroška izbirljnost v jedi itd.

Neki deček je izpovedal, kako ga je učitelj zvezal na rokah in nogah, ga položil na mizo ter ga pretepel z jermenom, ker je bil "malo — nemiren".

Drugi je izpovedal, da je bil pretepen do nezvesti, ker ni maral "sladkih jedi".

Trije dečki, ki so stari manj kakor deset let, so izpovedali neveljave reči, ki jih je uganjala z njimi učiteljova žena. In Davidsova žena jih je ob raznih prilikah pretepal s jermenom.

POVODENJ PRETI MESTU DENVER.

Denver, Colo. — Po soteski de-ro hndourniki proti mestu Denver, ker se je utrgal nad sotesko oblak v četrtke ponoči, kakor je bil obveščel policijski department kmalu po osmih zvečer. Vse razpoložljive policije so poslali proti soteski izven mesta Denver, in prebivalstvo je bilo opozorjeno, naj se preseli na višje ležeča mesta.

VRME.

Chicago in okolica. — V terek jasno in topleše, lahki menjajoči se vetrovi. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 71, najnižja 66. Sonce izide ob 6:03, zaide ob 7:44.

AMERIKA NAJ POMAGA EVROPI, PRAVI V. L. BERGER.

Pariz, 18. avg. — Victor L. Berger, ameriški socialistični kongrenik, ki se mudi zdaj v Parizu, je izjavil, da bi morala Amerika pomagati Evropi pri rekonstrukciji gospodarstva in finance. Berger, ki je silovito nasprotoval vstopu Amerike v vojno, je zdaj mnenja, da mora Amerika pomagati odstraniti kaos, ki ga je pomagala narediti. Berger je zelo pesimističen glede izida sedanje krize. Koder je potoval, povsod je našel zelo slabe razmere.

NEMIRI V NEMČIJI ŠE NISO POLEGLI.

Petindvajset delavcev ubitih v belgijski okupacijski coni v bitki z belo gardo.

NOVO ZLATO POSOJILO IMA SLAB ZAČETEK.

Aix la Chapelle, Nemčija, 18. avg. — Krvavi spopadi med komunisti in policijo ter buržoaznimi prostovoljci se nadaljujejo. V večerajnji krvavi bitki v Altdorfu, sedem milj severno od tujak, je bilo ubitih osem oseb in 50 ranjenih. Sedemnajst oseb je umrlo v bolnišnici, tako da je število naraslo na 25.

Policija je bila snoči pojačana s dvjesto civilnimi prostovoljci in boji trajajo dalje.

Mainz, Nemčija, 18. avg. — Nemiri, spremljani s izgrebi, se nadaljujejo po vsej Hesenaki. Poročila o krvavih bitkah med komunisti in belo gardo prihajajo iz Langena, Russelsheima in Gersdorfa; ta tri mesta so na desnem bregu Reno v severozapadni Hesenaki.

V Langenu je bilo argtiranih šest delavcev, nakar je revolucionarni odbor brezposelnih delavcev prijel dvanaest buržojev, katere zdaj drži kot talce. Tu je bil snoči ubit en policaj in več policistov ter delavcev je bilo ranjenih.

Berlin, 18. avg. — Položaj v Brunswicku je še vedno skrajno kritičen. Krajevna vlada se noče pokoriti komunistom, ki so dali ultimát, da so jim mora izročiti žilvina uprava, da se ima razorožiti policija in da morajo delavci dobiti 30 zlatih mark tedenske mezd in po 25 milijonov papirnatih mark podpore. Komunisti v Brunswicku imajo 70,000 oboroženih mož in bati se je novih nemirov.

V Buchu, blizu Berlina, je bil ubit neki delavec, ki je plenil žito na polju.

Iz Poruhrja prihajajo vesti o neprestanih izgrejih. V bitki v Heeklinghausenu so žilvini izgrezniki ranili 23 policistov, druge pa ujeli in razorožili.

V Hjernu v okolici Duesseldorfa je francoska vojaška policija pomagala nemškim prostovoljnim policistom razpršiti izgreznike, ki so plenili prodajalnice. Francoska kavalerija je večeraj napadla množico delavcev v Waltru, kjer so demonstrirali proti vsakom cenam.

Medtem ko Francozi na eni strani pomagajo nemški beli gardi pri napadih na protestirajoče delavce v Poruhrju, plenijo na drugi strani papirnaté marke, da je konfusija toliko večja. Danes so Francozi zasegli 700 milijard mark (okrog tisoč dolarjev) v Coblenzu, 12 milijard v Speyeru in 14 milijard v Essenu.

Berlin, 18. avg. — Notranje posojilo v zlatu, katerega je razpisala Stresemannova vlada v svrhu, da uvede dvojno denarno valuto in stabilizira marko, bo fiasko, ako bo čakalo na prostovoljno podpisovanje. Zelo nizka vsota je bila podpisana. To dokazuje, da bogatini ne dajo denarja izlepa iz rok. Pomagala je tudi izjava reparske komisije v Parizu, da je posojilo nepostavno, ker so vsa premoženja Nemčije v prvi vrsti zastavljena za odškodnino.

Socialistični finančni minister Hilferding je poslal ultimát pred (Dalje na 3. strani.)

VELIKANSKI OLJNI POŽAR JE OGROŽAL ZVEZNO SMOODNIŠNICO.

Slina vročina utegne sanetiti ogromne smodniške zaloge, ki so nakopičene v trdnjavi McArthur.

VOJAŠTVO NA DELU, DA BI PREPREČILO RAZŠIRJENJE OGROMNEGA OGNJA.

San Pedro, Cal., 17. avgusta. — Požar, ki se je vnel danes zgodaj zjutraj, ko je prišlo po eksploziji goreti 500,000 sodčkov olja v tanku, ki je last oljne trdnje "General Petroleum Co.", je bil vsaj začasno omejen dane avčer ob desetih. Napravljeno škodo cenijo na \$1,000,000 ter je smatrajo za največjo v zgodovini oljne industrije.

Potoki gorečega olja iz kadi, ki drži 500,000 sodčkov, so se valili po nizini. Ogenj je divjal na miljo daleč in več sto vatlov na široko ter ogrožal kasarne in oširske domove trdnjave McArthur. V nevarnosti je bilo na sto in sto življenj vojakov in njih družin. Premoženju je napravil ta požar ogromno škodo.

Vest, da je bilo veliko število človeških življenj izgubljenih, ni potrjena. "Ali res pa je, da so ljudje bežali na avtomobilih na vse kraje."

Več ljudi, ki so bili na tleh, se je komaj rešilo gotove smrti, tem, da so bežali pred ognjem kar prek bližnjih gričev in hribov.

Vojaki so pod vodstvom svojih oficerjev defilirali cel dan ter iskali zadniti ognja. Ali je toliko se jim je posrečilo, da so požar omejili ter pomagali ogroženim ljudem ubežati pred nevarnostjo.

Ogromne zaloge smodnic, vedne več milijonov dolarjev, so v podzemskih shrambah. Vprašanje pa je, ali so dovolj globoko v zemlji, da bi se ne uvele vled silne vročine od zgoraj. Če eksplozija ta velikanška zaloga raznega streliva, bo več milijonov dolarjev pograbanj v rak.

Precej močan veter je pa še povečal še itak veliko nevarnost. Visoki plameni so švigali daleč naokoli.

Policija, požarna bramba, komandirski uradniki in vojaštvo iz trdnjave McArthur, vsi ti ljudje so bili na delu ter določili obsežen pas, a katerega so morali vsi prebivalci bežati, kar najhitreje so mogli. Cela vrsta tovarnih in potniških avtomobilov jim je bila na razpolago.

Plameni so se dvigali do 1,500 čevljev visoko. Ob desetih avčer je požar malo pojenjal. Zato je prevladalo mnenje, da je ogenj dokraja omejen.

CENE SOLSKIH KNJIG V ILLINOISU OSTANEJO NEIZPREMENJENE.

Springfield, Ill. — Cene solskih knjig v Illinoisu, ki so v nekaterih slučajih za tretjino višje kakor po drugih državah, ostanejo neizpremenjene kljub temu, da je državni naučni nadzornik Francis O. Blair zapretel s sodnim preganjanjem. Mnenje, ki ga je izrekel državni pravdnik Brundage, zatrjuje, da se ne da sodno preganjati knjigarjev, ki prodajajo knjige po drugih državah pod pogodbami, podpisanimi, preden so vložili seznamek v Illinoisu. Ta odlok se tiče morda več kakor dvajsetih knjigarjev in založnikov.

HARDINGOVA ŽENA ZAPUSTILA BELO NIŠO.

Washington, D. C. — Mrs. Florence Kling Harding je v četrtke zvečer zadnjikrat spala pod streho Bele hiše.

Ko so bile vse njene reči povezane in odstranjene iz Bele hiše, se je poslovila od palače, kjer je bila kraljica poltretje leto.

Japonski ministrski predsednik zbolel na smrt.

Tokijo, 18. avg. — Japonski ministrski predsednik Kato je nevarno zbolel. Listi poročajo, da je smrt blizu.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta in \$1.65 za tri mesece, in za izposojništvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oglepju n. pr. (Julija 31-23) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne utavi list.

ODGOVOR NA SUMNIČENJA V "AMERIKANSKEM SLOVENCU".

Na obdolžitve, katere je prinesel "Amerikanski Slovenec" v štev. 38 na prvi strani in v šesti koloni proti bivšemu blagajniku Brozichu, je odgovoril glavni tajnik J. S. K. J. Joseph Pishler z okrožnico na vsa društva J. S. K. J. Okrožnica pravi, da je "Amerikanski Slovenec" poročal neresnico.

Ze v Prosveti, štev. 191, z dne 15. avgusta t. l. smo rekli, da se zadeva ne tiče samo članstva J. S. K. J., ampak da je postala javna zadeva v trenutku, ko je prišel "Amerikanski Slovenec" naročnikom v roke. Zaradi tega se mora tudi javno izravnavati. V ta namen prinašamo okrožnico glavnega tajnika Joseph Pishlerja dobesedno, kot je bila razposlana društvom J. S. K. J.

Okrožnica se glasi:

"Ely, Minn., dne 15. avgusta 1923.

IZ URADA GLAVNEGA TAJNIKA JSKJ., P. N. KRAJEVNIM DRUŠTVAM.

PREDMET: ZANIKANJE NAPACNEGA POROČILA V "AMERIKANSKEM SLOVENCU".

Conjeni:

V številki 38, "Amerikanskega Slovenca", z dne 10. avgusta t. l., je bilo priobčeno podle in neresnično poročilo po naslovu: "Glavni blagajnik J. S. K. J. odstavljen radi poverstva".

V dotičnem poročilu je omenjeno, da je bivši gl. blagajnik br. Brozich poveril večje vsote enotinskega denarja in obveznic ter da ga je gl. odbor raditega odstavil.

Ker je dotično poročilo popolnoma izmišljeno in neresnično, in ker tako poročilo razburja članstvo, si štejem v dolžnost da uradnim putem podam sledečo izjavo:

1. Vse Jednotino premoženje je na mestu in varno založeno.
2. Bivši glavni blagajnik br. Geo. I. Brozich je oddal urad v roku in ni poveril niti enega centa od Jednotinskega premoženja.
3. Od blagajništva je odstopil, ker ni radi svojih osebnih zadržkov mogel točno izvrševati dolžnosti svojega urada. Od glavnega in nadzornega odbora je bil večkrat opozorjen, na točnejše poslovanje in ker se ni popravil, se mu je namignilo, da se ga bo odpuščeno radi nerednega poslovanja, nakar je sam od sebe podal resignacijo.
4. Bivši glavni blagajnik je bil pod poročtvom \$40,000.00 in ker je bilo finančno stanje v polnem redu, se je njegovo poročilo razveljavilo in postavilo pod poročilo novega začasnega blagajnika.

List "Amerikanski Slovenec" zasledil vsa obsejanja, ker sluša trojiti naš narod pod izmišljeno laži in tako škodovati ugledu naše dične organizacije.

Z odličnim spoštovanjem in bratskim pozdravom,

JOSEPH PISHLER, gl. tajnik.

NOVA ZVIJAČNA POTEZA PRIVATNIH PREMGOVNIŠKIH INTERESOV.

Premogovniški podjetniki si pomagajo z vsakovrstnimi zvižadami, da si pridobijo javno mnenje.

Tako so na pr. citirali v dnevnem časopisju neko vladno avtoriteto v zadevah premogove produkcije, da bodo krili s premogom vse potrebe podjetniki s polja mehkega premoga, ako zastavkajo rudarji na antracitem polju.

Ta izjava je prazna baharija. Ako se vporabijo vsa nadomestila za trdi premog, tedaj krijejo podjetniki s polja mehkega premoga komaj pet in dvajset odstotkov normalne produkcije antracita.

Neka druga taka raca je vest, ki pripoveduje, da bodo podjetniki s polja mehkega premoga po svoji organizaciji National Coal Association naznanili svoje produkcijske stroške. Oni pravijo, da so pri volji take informacije izročiti departmentu za notranje zadeve ali pa trgovskemu departmentu.

Ljudje, ki ne pozabijo, kaj so čitali pred enim mesecem, letom ali več leti, se smejejo takim vestem.

Federalna obrtna komisija se trudi že več let, da bi dobila take informacije. Zakaj jih premogovniški podjetniki ne izroče nji? Zakaj? Ej, za to, ker menda nočejo, da bi javnost izvedela za prave produkcijske stroške. Premogovniškim podjetnikom je znano, da je federalna obrtna komisija zelo natančna pri dognanju produkcijskih stroškov. In ker premogovniškim podjetnikom najbrž ni všeč prevelika natančnost v takih rečeh, iz katerih se natančno dožene, kako velik je njihov profit, ponujajo podatke o produkcijskih stroških drugje, kjer se ne zanimajo zanje, ker ne spadajo take reči v njih področje.

SLIKE IZ NAŠELDIN.

New Duluth, Minn. — Od posevov prihajajo glasovi, da se je nekoliko izboljšalo v industriji in tako je podivilenje v industriji tudi v severni Minnesoti. Žal pa tukaj še jeklarke korporacije še vedno citrajo po svoje, tako da je njim v korist. Sprejeli so bili, da bodo uvedli osemurni delavnik po jeklarnah in dali delavcem petindvajsetodstotni povisek v mazi. Sklenili so bili, da bodo tako storiili za vse delavstvo jeklarske industrije s malimi izjemami. A jeklaraki baroni so se vedeli, kakaj so omenili one "male izjeme" in poskušili so se jih ter izpremenili v veliko "izjemo" v prid svoji malhi. Osemurni delavnik so dali namreč samo tistim, ki so do sedaj delali po 12, 14 ur in še več na dan in pa "povišanje" za 25 odstotkov. Za one, ki so do sedaj delali po 10 ur na dan, bo ostalo še nadalje tako pri starem delavniku in stari plači.

Delavci, ki delajo po deset ur na dan, kdaj se ti bodo odprle oči in boš zahteval isto kot so prejeli drugi. Ali ti nisi vreden toliko krčenja delavnika in onega "povišanja" mize?

Gary mli, da bo šlo tako naprej in pri tem ostalo. Ne boš ne! Res ima še vedno tiste starokopitne citre in misli, da bomo pisali kot bo on brekal. Moji se. Prišel bo volilni dan in tedaj se bomo zgovorili. "Zora puce, bit" še dana", pravi Hrvat. Pri sadnji volitvi za senatorja smo v Minnesoti pokazali, koliko nam je za Garyjeve pristake. To je šele začetek in mogel bi vseh Združenih držav naj si zapomnijo, da ta začetek ne velja samo za Minnesoto, temveč za vse Unijo.

Skoraj bi bil pozabil omeniti minuli dan minuli dan, kako smo se zabavali pri dveh pečenih jancih. Izbrali smo si bili prav izvrsten prostor v kumi, kjer smo lahko kar po domače pekli jance in ju zalivali s vsem potrebnim. Izrekan vso last veseličnemu odboru. Dobro je bil pogodil. Bila je le mala napaka. Ne smeli bi namreč tako po starokopitni navadi vsiljevati listkov, kar je povzročilo veliko kričanja "tiket" in so pet "tiket". To ni moderno in drugo pot bo treba odpraviti. Predsednik nadzornega odbora društva "Leo Tolstoj".

Akron, O. — Kmalu bodo ponehali vroči dnevi, kateri so nam večkrat kratili nočni počitek. Ob takih priložnostih smo v prostem času pohajali van v prosto naravo in se pomudili kje pri hladnem jezru ali v seni košatih dreves in si obljubili suha grla. Kot pomlajeni in v večjo zadovoljnostjo smo se vračali zopet proti domu.

Pri takih izletih je posebno ustrezno gospodinjam in boljšim polovicam ali pa obnem povedano neznemu spolu. Celi teden pri peči doma, še pekarji s svojim predsednikom potrdimo, da se vsako bitje naveliča in si želi nekoliko oddiha. Navadno tudi zakonski pari to upoštevajo ter moške radi ustreljejo svojim ženam. Le malo jih je, ki bi se strinjali s Spelo, ki je nekoč rekla: "Predno avo se poročila, si mi nekoč obljubila, da boš kupil avtomobil in se bova vsako nedeljo peljala na farmo ter šla vsak večer v 'šov' in se bova zmerom 'lajkala' kot pri prvem 'kisu'. Zdaj pa vidiš, kako se lajkava. Vsek bi bil boljši itd.

No, tu v Akronu se jim ni treba 'švarati', saj moške kar skušajo, kateri bo kupil lepši avtomobil in tako ustregel svoji družini in sebi.

Svet pa ni obljuden samo s parčki, temveč so po strani njih tudi posamezniki: pekarji, strici, stari device, pekarice, divranske in še bogve koliko enakih vrst. V eno teh vrst spadam tudi sam ter moj prijatelj Janec, ki se zelo drži gesla: "lačne nasititi", ter vsako noč napravi nekoliko več kakor tri hlebece za lačno množico. Četudi za enkrat ne poseduje jeva še nikake "Lise" ali kakake druge vrste samodrdača, vendar se naju spominjajo ostali ter naju puste v njih krog.

Včasih se zgodi, da kdo izmed pekarjev napravi tak 'noja' kot bi bruhala Etna. V takem slučaju grozno premišljuje, kak namen ima drdranje, ali je za to, da se vsak obrne proti njemu in vidi jo vsi bolji ljudje, da ima samodrdača.

Svetujem pa pekarjem, naj prenehajo s nakupovanjem avtomobilov. Še malo naj počakajo in vsak si bo lahko prekrbel eroplan. Neki moj prijatelj mi je

dve leti pripovedoval, da ba v kratkem strfal po zraku. To se bomo še postavili, vači avtomobilu "a bodo izgledali kot 'velbarji', ko bomo letali po zraku kot Elija z gorečo kočijo.

Zgodilo se je, da dva poskušala s prijateljem nekoga legga dne, če se znanja boditi in napravila avo kratko potovanje proti parku. Dospevali tja avo sedla na klop, ali moj prijatelj me je hitro zapustil in ostal sem sam kot Adam v raj, predno je dobil kuharico. Mimo je prihajala vsakovrstna množica in oči so izbirale. Četudi nisem nikak umetnik v izbranju, sem hitro ločil lepe solinčne rože od pekočih ljubezni, ki so prihajali mimo, so me spominjali na zlate čase pred nekaj leti v rojstni domovini, kjer sem se sprehajal po cvetočih sadnih vrtovih ob lučnem potoku s ljubljeno. Po drevju so žgoleli piščiki, a s polja sem je rameno klanje zlate pčnice, nagibaje se semintja kot valovi morja, kot bi se klanjali in pozdravljalo, srečno mladost v pravi ljubini, a obenem žaloval nad usodo mladostne ljubezni, kateri ni naklonjena.

V neko domotočnost in zamiljenost sem se poglobil ter šel iz istega mesta pod blišnje drevo, kajti mladi o prvi ljubezni nikakor niso hoteli iz glave. Čutil sem se utrujenega, a zadovoljnega, da me nihče ne moti. Naenkrat pa se je prikazala pošast proti meni prihajajoča kakor po bližnjih krasna ženska postava. Zlato rumeni lasje, katere tako ljubim, so ji valovali po ramenih, s njenega obraza pa ji je odseval ljubemjiv nasmeh. Ljubezen in modrost sta ji sijala s obraza, a njene ustnice so govorile: "Ljubim te!" Podala mi je neko reko v pozdrav. Pogledal sem ji v oči, gledala je mirno in očaran od njenega pogleda sem bil brez moči, brez odločnosti. Govorila mi je, a jaz za toplejen v njeno lepoto je nisem razumel, le arel sta govorili.

Nato pa se je sklonila k meni in mi govorila: "Kakor si ljubil v svoji prvi ljubezni in kakor so bila pota tvoje ljubezni namogoča, naj ostane ljubezni prvi tibi nadalje in osrečiš boš svojo življenje. Ali ljubis življenje? Zakaj ga ne spoznaš svet brez ljubezni je svet brez svetlobe." Sklonil sem se bližje k nji in začel ji govoriti: "Ljubim te, drago bitje, kot le šlovek more ljubiti. Ostani s menoj in ljubezni naj ostane v najinih srehi do konca najinega življenja."

Hotela se posloviti me je peljala v krasen vrt, kjer avo se sprehajala dršeč roke v roki. Popeljala me je pred grad njenega stanovanja. Ko stojim ves srečen zraven nje in se ravno hočem posloviti od nje, se sklonim k nji hotel jo poljubiti na krasna lica kot izraz najine ljubezni.

V istem trenutku pa se prebudim iz sladkega spanja, ko me je nasarekano neko brnil v nogo. Isprejgledal sem in zagledal pred seboj mla postava namesto krasne deklice. Pojasil mi je, da tu ni hotel za spanje, jaz pa sem mu odvrnil kot vsi drugi, ki vedno pravijo, da je vse 'olrajt'. Tudi jaz sem rekel 'olrajt' in šel proti domu sam. — Jos. Irman.

Greensburg, Pa. — Ni velikih novic iz naše naselbine. Dela je še nekaj, a gospoda dolarja ne kaj pridra. Ne vem, kako je to, da se od nikoder ne pohvalijo o dobrem lovu nad to sveržno.

Tudi tukajšnji Slovenci so spoznali potrebo Slovenskega narodnega doma in si kupili v ta namen stavbo, ki je zadosti udobna, ali vsem potrebam še ne odgovarja. Treba je še veliko pravila, dohodki pa so bolj mali. Zato smo na sadnji seji sklenili, da priredimo veselico s vinsko trgovijo v prid Slovenskega narodnega doma. Vabim vsa društva, Slovenci in iz drugih naselbin v okolici, da se udeležijo veselice in vinske trgovatve. Veselice se vrši dne 22. septembra sverber v dvorani Slovenskega narodnega doma na Hamer Planu. Napočena so tukajšnja društva, da ne bi prirejale kakih drugih veselice omenjenega dne.

Slovenci v Greensburgu in bližnji okolici opozarjam, ki še niso člani Slovenskega narodnega doma, da se pridružijo tej potrebi stvari. Delujmo složno, saj to je v našo lastno korist in v korist naših potomcev.

Seje Slovenskega narodnega doma se vršijo vsake sadnje nedelje v mesecu in pričenjajo ob dveh popoldne. Želim, da bi bila prihodnja seja obiskana polnošte-

vilno, da bomo ukrenili kaj potrebnega v korist naše dvorane. Pozdravljam vse Slovence in čitatelje širom Združenih držav. — Jos. Sumc.

Strel v Taylor Springsu.

Taylor Springs, Ill. — Splošno ozorjenje proti našim komunističnim stražnikom je posledica streljanja na neoborožena stavarja pri tovarni Američke einkovne družbe. To je tudi posledica nastopanja krutega podetnika, ki se brani plačati dostojno plačo in se zateče k naenmanu strelcev, da bi razbil stavko delavcev.

William Garcia, unijski delavec, leži bolnišnici Hillbora v prestrelenimi rameni in dva strelca sta morala pobegniti iz naselišča, ko je šel glas o nju, da sta se navadila na ženske stavkovne stražnice in namerila puške na neoboroženo skupino stavarjev.

Cinkovna družba se je skozi tri leta zoperstavljala prizadevanjem rudarske in cinkovne unije za organiziranje delavstva tega podjetja. Lastnik podjetja Rossman iz St. Louisa, je poslal svojega sina Kennetha, naj počne s obratom v cinkarni.

Ed Carbine, unijski organizator pa se je odločil, da organizira delavce einkarne še to poletje vzlic mnogim ponesrečbam zadnjih let. Nekoliko povešanje med širno vse dežeje po tovarnah in večje povpraševanje po delavstvu je ponudilo lepo priliko za organiziranje. Z mirnimi ahodi je Carbine pridobil četrtino od 300 delavcev, da so se zapisali k organizaciji. Kompanija pa je prešla in takoj odalovila vsakega mola, ki je vzel unijsko karto, kakorhitro je o tem izvedela. Ko je unija imela od 50 do 60 odstotkov vsaga delavstva cinkarne, je organizator Carbine vprašal družbo, da prizna unijo in povzra mize. V odgovor je družba odalovila vse organizirane delavce.

S tem pa je družba šele podgala delavce. Zastavkali so, nabili letake s pozivom na stavko in še prvega jutra stajke je pustilo delo 85 odstotkov delavcev, čez noč po stavki prvega dne pa je kliniko.

število stavarjev naraslo na 97 odstotkov vsaga delavstva.

Hitro je importirala kompanija strelce iz Litchfielda in drugod, oborožila jih do zob in im naročila, naj bodo aktivni. Kompanija jih je zaprisegla za posebne deputije (zasebne stražnike). In najeteži so se takoj lotili nekonečnega dela. Pričeli so napadati na strazi stoječe ženske stavarice, žene stavarjev, tudi take, ki so se mirno vozili na avtomobilih. Ko so družbini stražniki postajali grobi in so bile ženske že v nevarnosti radi njih nasilja, so v odgovor pričeli stražiti tudi stavarji. Imali pa niso nikakega orožja in vzlic temu so na družbini stražniki ustrelili Garcia, stavarja, ki je bil takoj nato odpeljan v bolnišnico. Nekaj družbinih stražnikov so radi tega nasilja položili in jih poslali v okrajno ječo, a bili so izpuščeni pod pogojem, da nemudoma zapustijo naselišče.

Od tedaj je stavka stoodstotna in se nadaljuje mirno. Može ovdarjavo seje vsaki dan. Že izgleda, da bo kompanija popustila, in sicer ne bo vzdržala dolgo v svojem zoperstavljanju.

NOVA PROŠNJA ZA PORODNO KLINIKO.

Chicago, Ill. — Zagovorniki klinike za porodno kontrolo, ki ima biti na 1347 N. Lincoln St., so izjavili, da je ena največjih ovir za ustanovitev porodne klinike sedaj popolnoma odstranjena. Večina sosednih hišnih lastnikov v istem bloku je privolila k temu, da sme biti tako poslopje v njih sosesčini.

Mrs. Benjamin Carpenter, ki je ena vodilnih zagovornic porodne klinike, je zadržala, da bodo skoro odstranjene tudi druge ovire, in da bo klinika pričela v kratkem obratovati in poslovali.

Odvetnika Harold L. Yekes in Geo. Packard izdelujeta sedaj novo petletno za dovoljenje od strani mestnih oblasti. Prošnjo bodo poslali zdravstvenemu komisarju, da bodo tako popravljene pomanjkljivosti, ki jih je komisar zasledil v prvi prošnji ter se zato upiral izdaji licence za poročno kliniko.

NOVA KNJIGA! NOVA KNJIGA!

"Pater Malaventura"

in

"V kabaretu"

Spisal Zvonko A. Novak. Ilustracije narisal Stanko Zele.

Izdala in založila Književna matica S.N.P.J.

Povest iz življenja ameriških frančiškanov. To je prva slovenska knjiga v Ameriki, ki ima izvrne slike. Fina trda vezba. Stane \$1.50 s poštnino vred. Rojaki, sezite po tej knjigi, ne bo vam žal!

Naročbe sprejema

Književna Matica S. N. P. J.

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Izpolnite, izrežite in pošljite na gornji naslov sledeči

NAROČILNI LISTEK.

Književna matica S. N. P. J., Chicago, Ill.

Tukaj pošljim \$1.50 za knjige "Pater Malaventura" in "V kabaretu", katero mi pošljite takoj poštino prosto.

Ime

Naslov

(Opomba: S tem listkom je treba tudi poslati denar.)

iz delavskega sveta.

(Federated Press.)

Priloge za konvencijo A. F. of L.
Washington, D. C. — Prihodnja letna konvencija Ameriške delavske federacije se začne 1. oktobra v Portlandu, Oreg. Izvrševalni odbor federacije imajo sejo ta mesec v New Yorku, kjer bodo izbrili zadnje priloge za konvencijo.

Stavka brivcev.

New York, N. Y. — Več kot sto brivcev v New Yorku in okrog 50 v Newarku, N. J., ima te dni samo po enega brivca — lastnika brivnice na delu. Vsi brivci pomočniki stavkajo. Zahtevajo 42.50 mesečnega povzika v tednu.

Sužnji na bankah.

New York, N. Y. — Organizacija knjigovodjev, stenografov in računarjev, katere vrši kampanjo za organiziranje banknih uradnikov, je spravila na dan nečloveške pismenosti, ki so v njegovi službi, naj postane predsedniški kandidat. Ford bi jim lahko zavezal jezike. A on tega ne stori. Nasprotno. Se prav prijazno jim dovoljuje govoriti o tem.

Bensonova knjiga se peša tudi s Fordovo kampanjo proti Židom in z nenaadno ukinitvijo tiste kampanje.

Nekateri bankirji v Wall Streetu drže dekleta od osmih jutraj do osmih jutraj v pisarnah; v mnogih slučajih morajo dekleta delati celo do polnoči in do dveh popoldne.

Počitnice na delavos.

New London, Conn. — Tukajinja tvrdka G. E. Keith Furniture Co. je zaprla prodajalnice za dva tedna in poslala vse uslužbenke na počitnice s plačo. Takih tvrdk je malo.

Delavsko gibanje v Mehiki.

Mexico City, Mehika. — Peta letna konvencija Mehške delavske federacije se vrši meseca oktobra v Guadalahari.

Delavska unija v Sonori, ki je najmočnejša in najbolje organizirana delavska organizacija v Mehiki, sprejela načrt za ustanovitve delavske farmerske kolonije, ki bo pod vodstvom unije.

Razne vesti.

ARMADA BREZPOSELNIH LJUDI SE VEČA.

Chicago, Ill. — Kanalska cesta, ki je znana kot "delavski barometer", dokazuje, da se armada brezposelnih ljudi še vedno povečuje. Če vse vrste delavskih slojev se zdijo v Chicago. Kakor se zdi, je na W. Madison in S. State State več brezposelnih delavcev, kakor pa je to navada v normalnih časih. Naval delavskih moči v Chicagu je tolikšen, da jih to mesto ne more vseh preskrbeti z delom. In pojav brezposelnosti je zopet med nami, dasi je nam bil precej mesecov neznan in tui.

Kakor pravi Benson, je rekel Ford tiste besede tedaj, ko je bil diplomatski položaj med Britanijo in Turčijo skrajno napet, in ko je že ves svet govoril o novi vojni.

"Misleč, da se bo v slučaju vojne nemudoma razpela silna propaganda za vdeležbo Združenih držav, sem se ustavil v Dearbornu, da vprašam Forda, kako misli o tej zadevi on," piše Benson v svoji knjigi. "Mislim sem, da se bo Ford izrekel proti ameriški vdeležbi. Pa sam se hudo zmotil. On je namreč zatrdil ravno nekaj nasprotnega."

Benson pravi, da ni objavil takrat tistega razgovora, ker ni hotel dati Wall Streetu v roko novega kola, s katerim bi denarni mogotci tolkli po Fordu. Ta ni bil nikakršni politični činitelj tega. Zato se mu je zdelo nepotrebno, da bi s svojo objavo tistega razgovora preskrbel njegovim industrijskim sovražnikom novo orožje. Sedaj pa je postal Ford političen faktor, in ljudstvo je upravičeno do tega, da mu je znano vse, kar misli Ford o javnih zadevah.

"Fordovi nazori o vojni in miru so se temeljito izpremenili od pričetka svetovne vojne," piše Benson. "L. 1916. mi je rekel, da bi on ne bil niti za odpor proti tujemu oboroženju. Tedaj je izjavil skrajno pacifistično stališče."

"Ko je Amerika stopila v vojno, je on najbrž več prispeval k njenemu nadaljevanju kakor katerikoli drugi civilist. Sedaj bi moral Amerika imeti po njegovem mnenju najmočnejše mornarstvo na svetu, če hočemo, da si bomo ohranili mir v deželi."

Benson pravi tudi, da je Theodore Roosevelt prerokoval Fordo-

vo predsedniško kandidato v L. 1924. Ali vendar so se šele letos pojavili klubi, ki zbujajo pozornost na možnost take kandidature.

"Po mali pojedin, na kateri so bili vsi glavni uradniki Fordove tvrdke, sva šla Ford in jaz za drugimi na poti v njegovo pisarno," pripoveduje Benson v svoji knjigi. "Ob tej priliki pokleše Ford s prstom na enega svojih mož, ki pravi: 'To je mož, ki bi ga jaz imenoval za mornaričnega ministra.'"

"Po tem dogodku se mi ni več zdelo potrebno resno vpoštevati Fordovih opazk, s katerimi je hotel dopovedati svetu, da mu ni prav nič do najslabše in največje službe na svetu. Ljudje, ki ne mislijo na predsedništvo Združenih držav, ne premišlujejo, kakšne moke bi si izbrali za člano zveznega kabineta. Vrh tega so ga pozivljali možje, ki so v njegovi službi, naj postane predsedniški kandidat. Ford bi jim lahko zavezal jezike. A on tega ne stori. Nasprotno. Se prav prijazno jim dovoljuje govoriti o tem."

Bensonova knjiga se peša tudi s Fordovo kampanjo proti Židom in z nenaadno ukinitvijo tiste kampanje.

VELIKANSKA MORSKA ZVER NAJDENA.

Miami, Fla. — Morje je vrnilo čudno morsko zver na breg le par milj južnovzhodno Miami. Žival tehtala kakih 1000 funtov in je poginila manj kakor pred štirinajsetimi urami, preden jo je vođa vrzla na kopno. Kakor pravi ribiči, še niso videli nikoli tako čudne morske zveri.

Žival je dolga osem čevljev po dolgem, s čez hrbet meri komaj en čevlj. Velike oči so samo par palcev od majhnega gobca. Plavuti so podobne onim morskoga volka. Odspredaj ima dve majhni plavuti, malo bolj proti životu pa dve naprtni in precej veliki plavuti. Le še eno plavut ima koncem svojega repa, ki ji služi za krmilo. Na hrbtu nima nobenih plavuti. Koža je podobna oni morskoga volka, le da ni tako razkava.

Francija gradi ogromna smrtosna letala.

Pariz, 19. avg. — Danes so v letališču Villa Coubly polikusi z novim bojnim letalom, ki ima motor s 600 konjskimi silami. Z letala so padali torpedi, ki tehtajo po 700 kilogramov. Letalo je najmočnejši vojni stroj, kar je bilo do danes iznajdenih bodisi v vojski ali mornariški avijaciji in francoska vlada se je odločila zgraditi večje število teh croplovov.

Francija je lahko brez skrbi podpisala washingtonsko pogodbo za omejitve velikih bojnih ladij, kajti torpedno letalo te vrste je naredilo največje vrednosti neoporne in brez vrednosti za pomorsko vojskovanje v bodočnosti.

Mussolini izključi 200.000 fašistov, Rim, 18. avg. — Mussolini je danes naznanil, da izključi 200.000 članov iz fašistovske stranke.

MEMORI V MEMOJI SE ŠE NISO POLEGLE.

(Nadaljevanje s prve strani.)
sedniku in podpredsedniku državne banke, da morata odstopiti, ako ne, bo pozval parlament, da odvzame banki avtonomijo. Socialisti pravijo, da sta predsednik in podpredsednik državne banke zakrivila padec marke.

Marka je bila večeraj uradno kvotirana 3,192.000 za dolar. Otok papirnatih mark zdaj presega sto bilijonov. Prihodnji teden se ta vsota podvoji vsled fantastičnih zahtev po markah radi povziranja med in naraščanja cen. Najnovejši bankovci je danes milijon mark, ki predstavlja "drobiž". List "National Zeitung", ki se norčuje iz sedanje valute, piše, da je število kroških mark nadkrnilo število vidnih zvezd, katerih astronomi niso do danes našli več kot 1.500.000.000.

RADA BI IZVEDELA.

kje se nahaja rojak Anton Krulce. doma iz vasi Korčnice na Gornji Pivki na Notranjskem. Pred dvema letoma bil je tukaj na Veroni a sedaj sem čula, da se nahaja nekje v okolici Norwichea. Pa. Cenjene rojake prosim, ako kdo ve za njegov naslov, naj mi to naznani, ako bo sam žitel ta oglas, naj se mi takoj prikladi, poročiti mi imam nekaj važnega. Moj naslov je Antonija Kern, 180 Penn St., Verona, Pa.

Kako misli Geddes o Ellis Islandu.

V poročilu do svoje vlade s razmerah na Ellis Islandu pravi angleški veleposlanik Auckland Geddes, da je nemogoče upravljati naselniško postajo po sveznih postavah brez težkih in tragedij. Če bi bilo osebam, ki bi rade prišle v Združene države, prepovedano odpotovati iz Evrope ali odhod drugod, dočler bi jim ne bil vstop v to deželo zagotovljen, bi bil ta problem skoro popolnoma rešen, meni veleposlanik. Opazil je na strahu uradnikov željo, da naj bi pohvalili razmere na Ellis Islandu. Morda so dobre, ali gotovo pa nima druga priselniška postaja rešiti takšnega problema, zakaj, postave Združenih držav se dočela razločujejo od o-nih drugih narodov.

Veleposlanik je obiskal Ellis Island lani v mesecu decembru ter si natanko ogledal priselniško postajo, ki je na enem otoku, in pa bolnišnico, ki je postavljena na drugem. In komaj je imel še toliko časa, da si je površno ogledal izolacijsko bolnišnico na tretjem otoku.

Tisti upravniški uradniki, s katerimi se je sestel, so se mu zdeli dovolj sposobni in izdatni. Poslopja mu na splošno niso všeč. Mnogo prostorov od spodaj je takorekoč zanič, ker niso zadostno prezračena. Nekatero sobo čakalnice so radi svojega dostopa neudobne. Nekatero spalnice so ve-liko premajhne, da bi mogle dati streho tistim, ki pridejo, kadar je velik naval.

Sobe, določene za zdravniške odbore, so neprimerne. In dočler še niso storjeni nobeni koraki za predelanje in prezidavo.

Dasi smatra zaprte duri in o-mrežene kletke za nekaj neprimernega, se mu vendar zdi, da bi mogla biti postaja jako težko brez njih. Poslopja potrebujejo barvanja in poprave, in denar za zdržavanje je nezadosten. Vsa poslopja so velike premajhna, kakor meni veleposlanik.

Snažnost je pomanjkljiva. Ali jo je težko ohraniti, ker so mnogi priseljenici prav malo ali pa nič seznanjeni s besedo "snažen". Primava pa tudi, da si uprava močno prisadava premagati to težavo.

Hrana je dobre kakovosti in dobro prekuhana. Obednice je snažna, ko se prične obed. Ali priselniški gostje se prav malo zmenijo za manire pri jedi in se poslužujejo tal za skupno mizo. Po vsakem obedu ni videti posebne anage v obednici.

"Ellis Island je vladni zavod in kakor vsi vladni zavodi v vseh deželah skoro agresivno ustanoven. In zato se ne more nihče na otoku, niti tisti, ki so v upravi, niti priseljenec, niti ne tisti, ki se mora vrniti nazaj v svoj rojstni kraj, izogniti tistega institucionalizma," se glasi poročilo.

Posebno značilno se zdi veleposlaniku, kako dobro manevrirajo s sloveškimi bitji ob preiskavanju. Uradniki zaslužio v tem o-ziru vse priznanje.

Največ pomanjkanja je videl Geddes v delu zdravniškega nadzorstva. Nikjer ni to tako slabo upravljano kakor ravno na Ellis Islandu.

Postajna tragedija je v slučajih, kadar so nekateri priseljenici začasno pridržani — kadar mora mati čakati na zakasneloga otroka, ali kadar čaka oče s svojimi otroci na svojo ženo. Tega pa ni kriva priselniška uprava. In temu se ne bo dalo priti v-okom, dokler ne bodo priseljenici potrjeni za vstop v Združene države v svoji domači deželi.

Vsak priseljenec, ki ga zavreže ali odkloni priselniška komisija, ima pravico apelirati na delavskega tajnika v Washingtonu. To povzroči dostikrat dolgo zdržavanje, in po mnenju angleškega veleposlanika bi morali rešiti take slučaje na lieu mesta.

Bolniške naprave so dobre, dasi je nujno treba poslopja prebarvati in popraviti. Tehnična oprema ni ravno slaba, ali vendar pa bi morala biti izboljšana. Precej dobra se mu je zdelo izolacijska bolnišnica. Vseopvod pa je treba za zdržavanje več denarja.

Razmere, v katerih so tisti, ki čakajo na deportacijo, so pa slabše od onih v Singingnu.

Ali, voč, kakaj se tvoj deček tako rad potopa s drugimi dečki in uganja rame "porodnosti"? Odgovor na to in mnoge uganke v obnašanju otrok najdeš v knjigi "Zakon blagostanje", katere dobiš pri Knjižnični matici SNPF.

"Naslovljenec umri".

Pred okno poštnega urada je prišel starček skrivljene postave, nikak berač, toda znaki na njegovi obleki in na postavi sploh so kazali, da je ubožen. Že večkrat je bil tam pred poštnim oknom in vsakokrat je zastoj vprašal po pismu, katerega mu slučajno pismo-moša morda ni dostavil radi nezadostnega naslova. Niš ni dobil. "Zopet niš", je rekel poštni uradnik. "To je nemogoče" se je začudil starček. "Nekaj mora biti tukaj zame." Uradnik je bil uljuden mož in namesto, da bi starčka zavrnil, je še enkrat stopil k poštnemu predalu in rekel slednjič sošaljno: "Res ni niš tukaj". Starček je zmajal s glavo in strmel predse. Na njegovem izoglednem obrazu so se pokazali številni čuti, izražajoči nevernost. Njakeur ni mogel verjeti, da bi ne bilo zanj niš, pa se je oddaljil v ozadje, da uradnik opravi s drugimi ljudmi in ga bo nazadnje prosil, naj še enkrat pregleda, če res ni ničesar zanj.

Precej časa je starček čakal v ozadju, mnogo jih je prišlo in odšlo. Ko so pa pošle uradne ure, je starček zopet stopil bližje oknu in prosil "Saj niste hudi, gospod..."

"O, seveda ne, ampak ničesar drugega ne morem za vas storiti kakor pogledati v predal, če je kaj za vas. In to sem že storil dvakrat."

"Ali kaj pa more biti? Pred tremi tedni sem pisal mojemu sinu. Prej mi je redno pošiljal denar točno in podajal poročila o sebi. Morda pa je vendar stopil iz službe," je pomislil nazadnje.

"Tedad bi pismo poslali za njim."

"Saj ni bilo pismo, samo dopisnico sem mu pisal."

"Pogledam lahko še v predal, kjer so vrnjena pisma, mogoče je prišlo nazaj."

"Če ste tako dobri!"

"Na koga je bilo naslovljeno pismo?"

"Na mojega sina."

"Rovedati morate ime in kraj."

Uradnik je stopil k debeli knjigi, kjer so bile označene vse nazaj dole poštnine. Ime pri imenu je tam vrstilo. Prst je pomaknil k strani knjige in ga vodil dol po strani s umerjeno hitrostjo, skozi okno pa je sledil njegove-mu iskanju starec s nepotrpeljivim pogledom. Uradnik je obstal.

"Ali ste kaj našli?"

"Da, tu je sileno ime in tudi naslov se ujema. Še enkrat bom pogledal." Odprl je omaro in iz nje vzel šop svezanih pisem ter iskral. Našel je dopisnico.

"Ali je to vaše?" je prašal starca.

"Prosim, če bi mi prebrali, brez očal ne vidim črk. Vem pa, kaj mora biti na dopisnici zapisano."

Uradnik se je obotavljal.

"Prosim vas lepo, preberite", je ponovno prosil starček.

In uradnik je bral:

"Ljubi sin! Prosim Te, ne zapuščaj tovarne. Saj imaš vendar varen zaslužek, od katerega lahko oba živiva. Saj veš, da sem od-višen samo od Tebe. Ne morem več delati, ker sem slab in le to imam, kar mi Ti pošlješ. Torej Te prosim še enkrat in Te pozdravim. Tvoj oče."

"Seveda je to moja dopisnica, je pa gotovo deklica, ki jo je pisala, napačno naredila naslov, da tako ni moglo priti na pravo mesto."

Uradnik je prebral naslov starca in tudi ta je je bil čisto pravi-len. Toda nekaj je stalo pripisano na sprednji strani zgoraj, četudi zelo nejasno med pešatnimi oti-aki.

"Zakaj pa ni bila dopisnica odposlana? Kak red je to?"

"Saj je bila tam, toda tu vendar stoji — uradniku ni hotelo iti iz ust — tu vendar stoji, da je naslovljenec umrl."

Izročil je karto starcu in ta je je mehanično vzel, nepremično gledaje v uradnika. Tedaj pa je starček omahovaje korakal proti klopi v kotu velike poštno dvorane, še vedno krčevito držeč dopisnico v tresočih rokah. Dve besedi, tako kratki in ozkosrčni, pa tako kruti. Ne, ne! Saj ni mogo-če. Edina opora njega starčka, njegov sin, vse...

"Lepo vam prosim, prav lepo, kaj stoji tu zgoraj zapisano," je starček poprosil nekoga mimoido-čega. Pa tudi ta je rekel, ko je prebral: "Naslovljenec umri".

Nepopisna žalost je preletela starčev obraz in odšel je ven na cesto, vedno stiskaje držeč dopis-nico v rokah. Kruto življenje je izsesalo iz njega sleherni sok življenja in v njegovih očeh ni zal-

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 30. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calahar, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7, Box 51, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolnišnega oddelka Blas Nevah, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Joka Zvertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

FOROTNI ODESEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zeleniuh, Box 376, Barberton, Ohio, Fred A. Viner, Box 672, Ely, Minn., John Tercliff, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gortch, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Nevah, predsednik, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosii, Box 286, Moon, Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: John Gortch, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O., John Sular, Box 104, Green, Kans., na jugovzhod. Max Mara, Box 164, Ruhl, Minn., na severozahod. Mike Zugel, 5463 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zeita, predsednik, 3636 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5500 Freager Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združbeni odbor:

Predsednik: Frank Alei, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Josko Oren, 2635 W. 26th St., Chicago, Ill. Joe Shub, 6404 Orin Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIŠKI: Dr. F. J. Kern, 6333 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POZOR! — Korrespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsedništva so naslovljena: Predsedništvo S. N. F. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniški taj-ništvo S. N. F. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote volbe so naslovi: Tajništvo S. N. F. J., 2657-59 So. Law-dale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI so pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. F. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse posiljke glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru so naj pošiljajo Frank Zeita, predsedniku nadzornega odbora, blag naslov je agoraj.

Vsi posilji na gl. porotni odbor so naj pošiljajo na naslov: John Under-wood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi posli, namamila, opisi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

sketala ni ena solza, dasi ga je srce peklo in mu pokalo valed bo-lečin. Njegove ustne pa so zdaj in zdaj komaj sileno šepetale: "Na-slovljenec umri".

Brez elija je hodil po mestu in iz mesta ter bil kmalu na deželni cesti. Solnce je zahajalo, a on je še hodil dalje, da pride do mesta, kjer so zakopali njegovega sina, najdražje, kar je imel na svetu. Na cesti ga je objela noč, a nje-govi udje so bili trudni in sedel je na kraj ceste, da počije.

Noč je objela vso pokrajino in mrzla megla se je razprostrla čez cesto in planjavo. Solnce je vsta-lo zopet in razganjala meglo, ki so puščale za seboj ostro alano. Bliskalo je solnce v milijonih sle-denih kapljic, ki so odsevale ka-kor kristal, dokler niso zginito, toda to ni bila nikaka krasota, bilo je kakor v mrtnavnici. Star-ček je še počival ob cesti, po oble-ki in bradi ves pokrit s slano, nje-gove zledenele očke pa so še kr-čevito tiščale v rokah dopisnico. Bil je mrtev...

Razno.

Mikroskopsko štetje. — Znanstveniki se tudi z vsem ukvarjajo. Stehali bi radi če treba tudi naj-manjšo že nedeljivo in nevidno snov. Pri takem "mikroskopskem" tehtanju pa seveda še ni mogoče več porabiti metričnih mer. Nek nemški učenjak je do-gnal, da en gram saj od ognja vsebuje nič manj kot 960 milijard posameznih delčkov. En delček onega grama saj torej tehtna na ta način približno 0. 000. 000.001. 04 miligramov, obsega pa prostor 0.000.000.000.66 kubičnega mili-metra. Najdrobnejše telesce, ki ga je celo s mikroskopom nelah-ko opaziti, je "okroglo in ima v premeru 0.00108 milimetra, pa še vseeno obstoji iz 26 milijard mo-lekularnih premogovih snovi. Če bi te molekule postavili v vrsto in bi bil vsak en milimeter dolg, bi jih dobil 1.040 kilometrov dol-go vrsto. Iz tega vidimo, kako ce-lo najdrobnejše telesce, katere ni-ti ne vidimo s prostim očesom se-da še razkrojiti na milijarde manj-ših telesce. Mikroskopsko štetje je tudi neke vrste znanstvenost, in sicer čisto posebne vrste. In tako lahko stehatati telo, ki nima teže,

Kot izvrstno zdravilo za prebavo in grenčec — jemljite

Severa's Balzol

(prej znan kot Žiljanski Balsam)

Priporočen za neprebavljane, zastarela za-prija in celabolesti.

Cena 50 in 55 centov.

Vprožite svoj v lekarnah.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v salogi slad, kmetij, sladkor in vse druge potrebšline. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani vedno je najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi sbrko sodov, steklenice in ragnih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalnih teleznih damo primeren po-pust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., New York City

EMIGRACIJA IZ KRAJA JE ZOPET ODPRTA.
DO JUNIJA MESECA 1924

6426 OSEB SME PRITI V AMERIKO.

Ako nameravate vašo čeno, otroke ali sorodnike dobiti sem, pišite takoj men in jaz vam vidim vse potrebno.

Pošiljam denar v domovino! Hranim vlogel!

POTNIŠKI ODELEKI!

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., New York City

Josip Jurčič:

DOKTOR ZOBER.

(Dalje.)

Nekega večera pred mrakom je šel sam mimo grada, zadaj, po navadi. Ker je bil svojega pomagala še iz gozda poslal na pošto, je nosil sam, kar je imel seboj instrumentov in drugih reči, povezano v podolgovat zavoj.

od Pražankom ga sreča berač in naprosi miloščine, in ko dobi majhen novček, opozori gospoda, da se mu je razvaljal stremen nogavički, tedaj ga človeka, ki iz grmovja prihaja, čisto obična, ne posebna nesreča, katere se hitro da popraviti in v navadnem življenju nima ne najmanjšega nasledka. Drugače se je pripetilo tu pri našem prijatelju Ivanu Lisecu. Ta malenkost, razvezani stremen, mu pomenja majhno dobo.

Vrgel je namreč zvezan svoj tovor s rame na travo, sedel v jarek in al popravil svoj toaletto s počasnostjo, kakor človek, ki se mu ne mudi, ali se je rumenilo na zahodu, bil je lep razgled. Vstane in se ozre, da bi pobral povezano svojo stvar — ali tu leži grajski pes, velik kakor star volk — Lisec niti videl ni, kdaj mu je prišel za hrbet — jemo zarenčiti in pokaže sobo, ko istegne Ivan roko, da bi pobral svoj zavoj! Poskuša večkrat, a ne more; pes tako polaga na njegovo ime, tje in kdo se more boriti s temi zobmi! Jasno je bilo Lisecu takoj, da pes misli tako: "Vse, kar leži na zemljišću moje gospodinjice, vse je njeno; jaz sem varuh, in ta človek bi nam to-le stvar rad ukradel!"

Kako zdaj velikanekemu pesu dopovedati, da se moti? Kako njega, starega strašarja, preveriti, da ta stvar na tleh ni imetje njegove gospodinjice, nego s seboj prinesena?

Lisec čaka misleč, da se bo pes naveličal in odšel. Ali ta je imel večje potrpljenje. Jezik je pomolil na dan in ga hladil mirno ležal s najvišjo eleganco; za Lisca se niti zmenil ni; samo, kadar je on sopet hotel poskušati pobrati svoj svesenč, ali, tačas se je Sultan postavil na noge, zarenčal in bil tako grozen, da je bilo jasno videti panje njegovega menjenja: "Kdaj naju bode lešal, če se spričema!" In brez dvojbe bi bil lešal Lisca, kajti orožja ni imel nobenega s seboj, ko bi bil še smel mliliti na uboj. O prostem zapodenju pri Sultanu pa sereča ni bilo govora.

Položaj bi se bil škodoželjnim gledalcu zdel humorističen, ali za našega prijatelja je bil vendar prekleto obiljen. Blaga svojega čez noč tu pustiti, tega vendar ni mogel.

Zadnji pokušaj: da-li je možno Sultanu prevariti? Ivan gre počasi po steni, kakor bi resigniral na svoj zavoj, pa se skriva za bližnji gram.

To je na vides pomagalo. Sultan je bil prevaran, vstane, pusti svoje mesto in s počasnim korakom kakor zadovoljen kmet v nedolgi popoldni med njimami, koraca proti gradu. A tu se sopet obrne, sede na sedajo plat svoje kozmatine, podpre s prednjima nogama široko obravlo glavo in široko prsi in gleda, kakšen je ta svet in kaj se godi po njem. Gleda in ne prija mu, kar vidi. Ima grma je stopil Lisec in gre proti svoji culi. Pride do nje in je srečno prime, pod pasuho dane in hoča odnesti. A tu je bilo Sultanovega potrpljenja konec. Hipoma vstane in v velikih skokih čez tri kratine, čez steno in grm dirja nasploh. Lisec ga vidi in vedo, da se ljuto vrže nanj, če mu bri ne izroči plena, vrže zavito svoje orodje hitro od sebe stran, pes nasproti, pes skoči nanje in bila sta zopet v prejšnjem položaju.

Tu je moral kdo domačih priti na pomaganje in odpraviti psa. Ali v grad on vendar ne more sam; on ki je bil tako odpravljen iz njega! In drugo grajskega ni bilo videti nikjer, mrak je bil vedno večji. Vendar zašviga proti gradu in zakliče, enkrat, dvakrat. Okolu ogla pride umazana deklica in treba je mnogo migljaje, predno je prišla blizu, toda pes ni hotel iti s njo, morala je biti pretinja, zato odide s tolažbo, da bo povedala gospe. Lisec je še misliti reči, da tega ni treba, a vendar ni rekel.

Po steni pride stara gospa. Počasi stopa s svojo palico. Od daleč se bistro gleda Lisca. Pričel jo njega, obstane.

"Vi ste tisti inženir?" čudeč se vpraša.

"Da, milostiva gospa, prosim, odpravite svojega psa, da morem pobrati svojo culo," reče on ostro.

Starka pobere culo in jo da Lisecu. Psa prime za ovratnik in ga s roko pohvali. Ivan hoče po tistem poklonu kar oditi. Kaj je mogel govoriti s blazno damo? Nek strahu podoban šut ga je vlekel od nje stran.

"Čakajte, gospod," pravi ona mirno in s dobrohotnim glasom:

"Jaz se imam še opravičiti pred vami, da vam nisem dala stanovanja. Ne zamerite. Tačas je bil tak dan za mene. Jaz sem bolna. Ne vem, kaj sem vam govorila, ali ne mislite več na tisto. Šloer tudi ni, da bi pri nas stanovali, vi ste mlad, jaz imam mlado hčer. Če manj pride v družbo takih ljudi, kakor ste vi eden, bolje zanje. — Kakšno imate potrebo v vaši Gotovo slabo. Ako česa potrebujete, pošljite k nam. Ali pa vam jaz pošljem ako česa želite!"

"Hvala, gospa," odgovori Lisec nekako hoče a tudi močno iznenaden. Govorila je sicer odločno, a popolnoma pametno in razborito. O oni blaznosti, v kateri jo je videl prvič, in o kateri mu je že voznik pripovedoval, ni bilo ničesar ne nji.

"Če kaj potrebujete, počkajte, po komur je, ali meni, ali gospodini Senčarjevi, šurjati se pri nas ni treba. Sami pa ne hodite, ker, kakor sem vam že rekla, nimam rada obiskovanj. Kje ste potem stanovanje dobili?"

"V vasi doli," odgovori Lisec.

"V elgavi hiši? Ne veste li imena?" vprašuje gospa čisto lahko in ravnodušno, kakor se govori, da se sploh kaj govori.

"Pri Solarju."

"Kaj? Tako se ne pravi pri nobeni hiši," pravi stara gospa in se napol nasmeje, dani resno.

"Pač gospa, morda pa vam je v spominu samo drugome, ki sem je tudi mnogokrat čul, to je staro hišo ime: pri Zobru."

"Kje? Zakaj pri njem?" zavpije zdajci gospa, zgane se, pogleda ga s živo ostrostjo in se obrne od njega. Kak bes jo je oceli!

Isprememba je bila v vedenju gospe tako nagla, prehod iz najpametnejše govorjene diskusije v neko bolesto nervoznost tako čuden, da je Lisec med potoma mislil: tu so morali biti krivi posebni dogodki. In ko je tako premišljeval, zapazi, da ne hodi sam proti Volčjaku, nego da ima upravljevalca, grajski pes je šel s njim. Ko je videl, da je gospod govoril s njegovo gospodinjico, spoznal je Sultan, da je tu prijatelj, hotel je tedaj svojo sitnost a posebno uslugo popraviti. Spremljalec do vasi, tam pa se obrne, to se ve, brez slovesa.

Šesto poglavje.

Drugi dan je delal Ivan doma v izbiči Zobrovega dohtarja. Kar je dobil "obiskovanje", kakršenega se ni nadejal. Potrkalo je na vrata in misleč, da prihaja njegov strežaj vaški postopaš slepi Lovč — niti glave ni videl od papirja, na katerem je risal.

"Kaj čest?" vpraša nejevoljen.

Zdajci čuje pozdrav in nenavaden ženski glas. Hitro vstane in se obrne. Pred njim je stala takozvana "tota" s grada in pokladala majhno s belimi prtom pol pokrito kočarico na mizo, iz katere so gledali vratovi kakih trah vinakih butelj vabno med svet. Poleg tete pa je bil snanee od večerj, veliki pes, in radostno pogleda Lisca, potem pa počasnje šel v kot rekognoscirati.

"O gospa ...," vzklikne Ivan.

"Nič gospa, če smam prosi, gospodična, če zmerom le gospodična Amalija Senčar. Glejte, niti prav predstavljeni vam nismo, a vendar vse etikete na stran pošlamo in v njih svetilskih doma obiskovati moramo mlade gospe, ki niti na njih imen ne poznajo! Ni li to še večja nesreča, nego da se na stara leta moramo le gospodična imenovati?"

"Že zadnje ni nesreča pri vas, gospodična, če ste dostikrat tako dobre volje, kakor danes," reče Lisec.

In smaje se, sede stara gospodična na stol, ki ga ji ponudi Ivan.

"Čudno se vam zdi, da sem prišla k vam, kaj ne? Moni tudi. Po pravici povem, da nisem bila rada. Ali včeraj ste se našli gospe tako močno prikupili — kaj enakega pri nas ni navada — da nisem imela miru, predno se nisem včela, da vam tu prinesem nekaj boljšega vina iz naše kleti, in še nekaj drugih takih reči boste našli tu. Celo to ni bilo dovoljeno, da bi bila kakova služabnica prinesla vaju stvari, temveč jaz sem jih morala sama. Potem, ko sem bila še na nogah k vam, sem mislila, daš je za ipak dobro za šenako, da je stara, in pot mi ni bil težak, ker me smo vaje ne vsem prilikam, tudi novim. Gospa Langman tedaj prosil, da sprejmete to-le, kar vam je večraj obljubila."

"Obljubila? Ne, gospodična! Ponuditi mi je gospa Langman s Pražanka res izvolila, ako česa potrebujem, ali jaz sem se lepo zahvalil in jako obhajujem, da ste se trudili tudi vi. Jaz sem zadovoljen s tem, kar imam. Privadil sem se in že od prej sem bil vajen male zahtevati. Da se pa na kmetih mora imeti potrpljenje, to mi je bilo znano prej."

"Potrpljenje je jako koristna čednost, gospod, ali kjer je nepotrebno imeti je, tam ni več čednost. In vi ste v takem položaju nam nasprotni. Znaite, tu v samotni smo se odvadili vseh form, torej ne imate pomislekov, ki niso za Volčjak," reče grajska teta.

"Ali jaz ne vem, s čim bi bil jaz kolikarjal za alniti to vaše in gospeno pozornost do sebe ...," pravi v zadregi Lisec.

"Zasluzil? No, hvala Bogu, tako daleč svet pri nas še ni prišel, da bi se moralo vse le zaslužiti. Ali ni lepše in ljubše ono, kar pride iz dobrega srca in dobre volje? Pa če že hočete le to, kar ste zaslužili, tudi dobro. Potem moram reči, da ste še več zaslužili od nas, kajti jaz vam ne morem povedati, kako je bolelo mene in Lino, ko ste prav ob nesrečnem dnevu prišli in ne dobili stanovanja pri nas, daal imamo za cele familije praznega prostora. Že zaradi tega vam moramo kaj postreči, da si odkupimo zamero pri vas. In zato me je tudi veselilo, da ste včeraj s gospe vkup prišli. Kaj sta vse govorila, tega seveda ne vem, ker pri nas se več molči, nego govori, ali nekaj nenavadnega je vendar bilo, da gospa tako nekako sama priznava, da ni ravnila prav."

"Prav nič posebnega nisva imela. Celo nejevoljna je šla od mene, daal je bila prej prijazna a ste prav ob nesrečnem dnevu prišli in ne dobili stanovanja pri vas, prosim, ne omenjajte tega. Tu sem bil sam kriv, da se nisem prej dal poučiti, da ima vse te stvari kurator gospodične v rokah, da torej v svojem delu nimam a gradom ničesar opraviti. Ker je gospa bolna, in bolezen povzroča prva opravilvalka, tu le jaz, ki sem se po poti od voznika svojega silil nekako, a drug dan na to ne mislim. Sicer pa me veselilo, slišati — vsak človek je nekoliko sebeljuben in jaz tudi — da sem imel vaše in simpatije mlade gospodične, s katero ste se iz mesta vozili, katero ste, če se ne motim, imenovali Lino ..."

"Da, Lina, Karolina s celim imenom."

"Kajti, da sem bil v jako neprijetni zadregi, to si morete misliti. Človek pride v tuj kraj in vajen človeške postelje, ne dobi je. Jaz sem bil v prvi v taki nepriliki, torej morem le druge za oporočenje prositi, če sem se nerodno nosil, kar sem se gotovo."

"Mi nismo ničesar sodili, ali pustiva je to. Kakor smo sedaj, vajte se v ta položaj, ki je. Sedaj se mene razalite, če ne vzamete. Jaz sama vina ne pijem, zaradi mene bi svet lahko prebil brez njega. Ali vem, da gospodje veliko čilate svojo dobro pijačo. Zato in ker je na Volčjaku nemarno, da pijete samo kiale vino in da s jedjo niste posebno fino postreženi, napravila sem se tem rajša na pot do vas in sem še celo teško našla — deklet nisem hotela za odnašanje jemati s seboj — skoro težko, daj je malo."

Lisec se ni mogel braniti. Vzame torej prirečene darove.

(Dalje prihodnjik.)

Janko Kersnik:

Nedeljska pisma.

VII.

"Des Lebens Unverstand mit Wehmuth zu geniessen, ist Tugend und Begriff!" — gospiča moja, ali ste že kdaj brali "Zgodnjo Danice"?

Jaz se nisem postal filister, a vendar imam že svojo kuharico. Trinajdeset let in sedem mesecev že gleda luč tega sveta, in sicer od petindvajsetega leta naprej a tako pobožnimi očmi, da ga še ni bilo, petka, ne kvaterne sobote, o kateri bi se mi moglo očitati, da se nisem — postal. Samo enkrat se je mislil moj liberalni želodec okoristiti, ko sem svoji Hebi a prav resnim in pogumnim obrazom zapovedal, da hočem prihodnji petek pečenko na mizi imeti. A bogme! Pečenka je bila tu, a primojena in suha, kakor bi bila prišla neposredno izpod sedla kakoga kirgiškega kuharja. Odalej pa sem obupal — in ni ga preika brez posta. Da si pa preženem vsled tega zabujene melanholične muhe, prebiram "za deseri" veselo srca srca vsak petek humoristične strani "Zg. Danice", in meni v tolažbo se tedaj koncentriram vsa moja filozofija v gori navedeni izrek Nestrojev: "Des Lebens Unverstand ..." gospiča! ko bi monsignore Jeran ne bil monsignore in ne urednik katoliškega cerkvenega lista, bi bil morda prav lakren prijatelj O. F. Bergov in sodelavec "pri Kikerikiji". Tudi njegovo pero bi nam podalo morda kako "Nr. 23" — in lavorjevi vehel bi mu leteli slahri večer s zadnje galerije "Klartheatra" pod noge. Saj je mož že tedaj, ko je v Karlovcu študiral, kazal poseben talent za take reči, — pa izvoli si je boljše delež — postal je neutrudljiv delavec v vinogradu gospodovem — in monsignore. Pa pri vsem njegovem resnem poklicu prodere vendar mnogokrat humoristična njegova filica in — alchrični petek po postnem kosilu zadobim jaz po branju zadnje strani našega slovenkega "Kikerikija" — to je "Zgodnjo Danice" — zopet svojo dobro voljo.

Glejte, gospodiča, tako skrbita kuharica in pa monsignore za me je telesno in dušno blagostanje, — drugače ne manjka, nego da bi dal jaz še pet goldinarjev za cerkev sv. Jožeta na Golovcu, pa tega ne storim; zakaj potem bi me kuharice videlo moj napredek, če v soboto k postu ohodila, — monsignore bi pa v prihodnji "Danici" po vrhu navadnih še tri korice prebrhli; — jaz pa se bojim za svoj želodec in za gozp. Jeranov vrt.

Ko sta še Kristus in sveti Peter po svetu hodila, sta prišla nekega večera utrjena in lačna do ovčarja, ki je ravno večerjo kuhel. Poprosita ga malo jedi, pa ovčar jima odkima, rekoč: "Plačajta!" Popotnika nista imela denarja, in sveti Peter je jel po svoji stari navadi godrnjati in se jeziti, Kristus pa ga zavrne rekoč: "Pusti ga, pusti! Ta človek je svoj poklic izgubil, kupec bi bil moral postati ali pa fajmster — revež jo je pa s svojim talentom zavorzil." Tako je dejal naš Gospod, ter šel s sv. Petrom dalje, pustivši ovčarja pri večerji. — Gospiča, koliko ljudi je na svetu, ki so svoj poklic izgubili. O monsignore Jeranu sem vam to že danes povedal, o tistem rdečellnem kaplanu Klunu pa oni dan.

In ko bi bil doktor Klečoplaz še pred deset leti oblekel kinnato kuto, postrigel lase "na plisker" in obul sandale, ne bi trebal milovati dandanes nas Slovence, da se naša posvetna inteligencija tonzurira in trejalkam upoguje; tako pa hodi človeku pri pogledu Klečoplaza nehote na misel Hamletova beseda: "Ofelija, pojdi v kloster!"

In sedaj, ko gre Určina glorijska h koncu, bi znal dr. Klečoplaz tudi stopiti v velikanako vrsto kompetentov, ako bi se bil pred deset leti vdal strogemu povelju: "Coelebs manebis, ac brevitarum recitabis." Pa kaj hočemo — "es musa auch solehe Kaeuze geben," pravi Goethe. — doktorju Klečoplazu pa je dejal one dni v čitalniški prvaški sobi nekovi hribovski duhoven: "Küsse die Hand, euer Ghoden!" In doktor ga je bil vesel, tega svojega spoznavca, — ter ga je pogledal prijazno-muhestega obraza, kakor Pavliha svojo mater, ka je bil pačica "peterilčka" v močniku skuhal. E, — navihani je, navihani, ta doktor!

Gospiča moja, ako pogledate v vrste vseh teh kolena bruseh politikov v talarju v surki in fraku, bodete kmalu zapazili, da tiči v vsakem kos izgubljenega ženija in — spomin izgubljenega poklica. Vsed tega se čutijo vzvišene čez nas, in kakor sive razvaline iz zatonulih časov nam trobijo minljivost in ničevost našega početja, medtem ko jih same razjede črv zastarelosti.

Le pogledjte ga glavnega "Glas"ovega urednika, Globočnika, kako se trudi mož z velikanskim celotizmom širiti med narodom in med svojimi brati resne, pobožne in naravne ideje, kako sveta je vsa njegova teorija, — in vendar ve Globočnik sam, in vemo mi, nekoliko tudi po njem, da "grau ist alle Theorie!"

Ta politik in njegov kolega v ljubljani kaplan Klun, sta si v marničnem sorodna, pa — gospiča, saj veste, da ni lepo, ako je človek drugim radi kakoga njihovega veselja nevoščljiv. "Zakaj vasenja!" sem vprašal enkrat nekega kmetskega fantina. — "E, gospod, to je reveževa "prata", je odgovoril, — oblekel kožuh, vzpl poleno v roke in šel "na vas". In ta morala — gospiča moja, vlada tudi med — pa kaj bi govorili!

VIII.

Naš oče doktor Janes Bleiweis je jel na stare dni o "ženaki gati" govoriti; zakaj bi jaz, hčernal sin "ofetov", enkrat o ljubezni ne besedoval, vsaj sedaj, ko se še ni "počel mračiti mojega življenja dan."

Naš oče doktor Janes Bleiweis, je moder mož; on pošlja veter in dež, solnce in sneg — v pratiki, — in jasni žarki in mrzla burja so namenjeni pravičnim in nepravičnim, to se pravi "starim" in "mladim", slovenskim ultramontanem in slovenskim liberalcem. In kadar se govori o imenitnih delih našega očeta, se imenuje "pratika" na prvem mestu, — pa mene "peveč brez modrosti in brez duhe krepke" ne zanimajo take svete reči, — jaz hočem o ljubezni govoriti.

Saj nam pravijo, da smo "mladi"; in kje je mladost brez ljubezni; kje je ona sanjarska, vesela in tožna, nebo in pekel noseča, molčeča in vrisajoča, sladka ljubezen brez — mladosti?

V gorodu pod kakoto jelko sva sedela, jaz in deklet moje; hladna rosa se je lesketala raz tisoč in tisoč mahovih hilk, — tiho je bilo vse; deklet pa je naslonilo glavico svoje meni na prsi in poljub na poljubem so mi dajala njena slada usta; — pa čem bi vam še pravil, gospiča moja?

Naš oče doktor Janes Bleiweis se je tudi zaljubil in sicer še na stare dni; saj veste, kako poje Heine:

Es war ein alter König,
sein Herz war schwer,
sein Haupt war grau,
der arme, alte König,
er nahm eine junge Frau.

In ves svet, koderkoli belo-moderdece zastave spoštojejo, ve in zna, da je to očetova ljubica: gospod Klečoplaz doktor E. H. Costa. Naš oče je namreč čutil, da ga zapuščačo moči, in kot skrben gospodar si je šel lakat krepke podpore, steber, ki mu bo pomagal nositi narodno breme. Srečala sta se s doktor Costom in — videti se in ljubiti je bilo vse obenem. Pa žalibog, nad očetom se je jela izpolnovati ista usoda, kakršna žuga vsem starčkam, ki se jemljio mlade žene. Doktor Costa nosi hlače v vseh pomelih, — o četu pa ni nič ostalo, nego stari nimbus, čigar svit od dne do dne temnejši postaja.

Der arme, alte König,
er nahm eine junge Frau.

Naš oče doktor Janes Bleiweis je tudi prav pobožen mož; rojen, srejen in olikan je bil v časih, ko Slovence še ni smel o "ljubezni" govoriti; zato pa še mnogokrat v "sredo", kakor njegov kolega Jeran v "petek" pridiguje in grmi o "neulanih zaljubljenih", o "rokovnjaških poskočih", o kučnem "objemkanju" in "ljubemkanju" in enakih umotvorih, ki ne pojo:

"kake odpravljajo se ovcam garje."

A vendar je posahil naš oče vso pobožno tradicijo minulih let, ter sklenil ljubezni polno zvezo s doktor Costom; in vsa njuna suita v talarju in "kanonih" je ponabila svoj sveti poklic in še svetelji celibat, ter ploskala "slavo" in "živio" temu zakonu. Naš oče pa bode menda kmalu tam, ker je moral prijatelj, ki mi je ene dni pisal, da je zaljubljen in da sedi vsled tega na tleh med dvema stoloma, ki sta po pet ur narazen.

Prijatelju je lahko pomagati; da nima sede na ta stol, jutri na drugi, naš oče pa — oh —

Pa sem rajtov študirat,
sem rajtov bit' far,
pa je ljubca branila,
je rekla: nikar!
Pa sem rajtov študirat,

Gospiča moja! Kadar mi pride ta pesem v spomin, vselej me nekakova melanholija obide. Ali se vam ne dozdeva tudi, da je moral kakov izgubljen, zatrt ženji biti, ki je v prvič to zapel? Oče, "stari oče moder, mož," kranjski kmet, ga je poslal vun med svet, da študira za "gospoda", to se pravi, da preskrbi svoji žlahiti vstopne liste v nebeško kraljestvo, katerim bode sv. Peter, spoznavši sorodnike maxiljenega kraljeve, z veseljem svoj "vidi" priimil. Pa fant, čuteč v sebi zmoglosti za drugi stan, ni pel nove male, temveč je šel po svetu, zapuščen in zaklet od svojih podjarmom tesnosrčnega celotizma zastaralih sorodnikov, iskaje sreče in zadovoljnosti, — morda brez uspeha: Tako izgubi vero v sebe in v človekstvo, — zatrti ženjalnost le malokdaj prodere in gleso njegovo postane s časom:

Oj le rasti, rasti, vinaka trta!

Svet pa, naš hudobni in pobožni svet pa sodi, rekoč: "To je v petepuh!" Da, da, gospiča! takih enakih značajev vam ni treba drugod iskati; doma jih imamo dovolj. In nihče drugi ne praznuje tako duševne propasti, nego oni tesnosrčni, ki kriče noč in dan: "V veri samo je omlaka"; mimogrede pa blagoslovljajo spomin št. Jarnežev neč in o ne alobne Katarine ter glorificirajo ime pepeša Aleksandra Borgia — pa pustiva jih gospiča! Današnji jezuitje so taki kakor njihovi pradedje paragrafskega spomina: saj veste njihovo zlato geslo: "Finit sanctificat medium."

Le pogledjte jih, kako so padli po doktorju Vošnjaku. Iz Grada pisari Herman o "dispozicijskifondu," v Ljubljani reputajo "Novice" o "akrivnih denarjih" in koderkoli fivi po Slovenskem kak mož v svetlih škornjih na kaki fari ali pa beneficeji, povsod se oglasa klic: "Le dajmo jih." Z drugim poštenim orožjem ne morejo nihče, ker ga niso vajeni; sorojzgrabijo kaj za puščico sumničnega.

In ako še eno besedo zinem, gospiča moja, dejali bodo, da je to di Baptista podkupljen. Da, ja; imam res svoj "dispozicijskifond", in vama duhovitos, gospiča, in čarovni svit Valih žrnih oči, to je bister vir, iz katerega pijem svojo moč in koderkoli po svetu sem še hodil, povsod me je spremljevala "plava evreka poezije," vzbujena in gojena po jasnih žarkih, ki odsevaajo od Valnega duha. In ako sem danes kaj povedal, kar ne gre "pod črto", — oprostite! Saj je tudi mene, borgea listkarja, naš oče doktor Janes Bleiweis vteknil v svoj uvodni članek med konjaka kopita in goroje kuge, noriški dopisnik v Notranjake duha, je prišel "z olikanim Slovence" v roki in me del med "rokovnjače." Ali ni revež, Vaš ubogi Baptista!

(Dalje prihodnjik.)

Ali nameravate dobiti rejake v Ameriki?

6438 Jugoslovansko bo leto prišlo v to deželo.

Naš Cunard pravi pomaga Valje reševati da dobijo potne liste, vistnost ker jim da potrebna navodila, ki se potrebuje za potovanje v Ameriko. Vse potnike spremljajo do parnika družinski inženir, ki ima kakšno posebno doplačilo. Potnikom, ki imajo Cunardovo vazo letice, alchrični listreka listi, ter odplače in Evrope večkrat v tednu kak pariti se črta. Potnike spremljajo vsake letice Cunard pravi, ter hudo potujejo a načrtovani pariti svetu. Za haidilpa potovanja se obrnite na našega mestnega agenta.

CUNARD LINE.

140 N. Dearborn St., Chicago, Ill.

PRAVE GLASBE Victor in Columbia Gramofona na reg ali brez rega. Cena 822.50 do 4450.50, kakor tudi Slovenske Victor glasbe dobiti ali ne pri

IVAN PAJK, VICTOR DEALER

24 Main St., Concord, Mass., U.S.A.

Novo cenilo polijam avtoriz.

Novo cenilo polijam avtoriz.

Novo cenilo polijam avtoriz.

Novo cenilo polijam avtoriz.

Novo cenilo polijam avtoriz.